

**Verlaagde BTW-tarieven
9 februari 2011**

SCHILDEREN, GLASZETTEN EN STUKADOREN VAN PARTICULIERE WONINGEN OUDER DAN 2 JAAR

Ingangstermijnen verruiming lage BTW-tarief

In onze bedrijfstak kunnen de ondernemers met een drietal lage BTW-regelingen te maken krijgen bij werkzaamheden aan woningen. Namelijk:

- A. Per 15 september 2009 is een verruiming van kracht die inhoudt dat woningen ouder dan 2 jaar (na ingebruikname) in aanmerking komen voor de lage BTW. Vanaf die datum vallen de schilder- en stukadoorswerkzaamheden die onder II.1 en IV.1 worden genoemd onder het 6%-tarief. Deze regeling is permanent.
- B. Sinds 2009 valt ook het aanbrengen van energiebesparend isolatiemateriaal aan vloeren, muren en daken van woningen ouder dan 2 jaar, voor de arbeidscomponent onder het 6%-tarief. Voorwaarde is dat de warmteweerstand van de scheidingsconstructie ten minste voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit. Werkzaamheden die te ver afstaan van de eigenlijke isolatiewerkzaamheden, zoals sloopwerk voorafgaand aan de isolatiewerkzaamheden, de installatie van zonwering of een dakkapel vallen onder het 19%-tarief. Met isolatiemateriaal wordt bijvoorbeeld glaswol, steenwol en piepschuim bedoeld. Het gaat hier dus niet om ramen, deuren, kozijnen en beglazing. Dit is ook een permanente regeling.
- C. Het renoveren en verbouwen van woningen ouder dan 2 jaar valt tijdelijk onder het 6%-tarief. Het 6%-tarief geldt alleen voor werkzaamheden die u afrondt op of na 1 oktober 2010 en vóór 1 juli 2011. Het 6%-tarief geldt alleen voor de arbeidskosten, niet voor de meegeleverde materialen. Dit is een tijdelijke regeling.

I. Algemene vragen

1. Wat wordt verstaan onder particuliere woningen?

De term "particuliere woning" heeft betrekking op onroerende zaken die zijn bestemd voor particuliere bewoning. Het gaat in dit kader om woningen waarin particulieren permanent mogen verblijven. Ook tijdelijk leegstaande particuliere woningen zijn hieronder te begrijpen.

Als particuliere woning zijn onder meer aan te merken:

- woningen in particuliere eigendom;
- huurwoningen van woningbouwcorporaties e.d. die door particulieren worden bewoond;
- bejaardentehuizen/aanleunwoningen;
- verpleeg- en verzorgingsinstellingen;
- studentenflats;
- kloosters, voor zover in gebruik voor permanente bewoning;
- tweede woningen, voor zover permanente bewoning daarvan is toegestaan.

De gemeenschappelijke ruimtes in appartementen, bejaardentehuizen/aanleunwoningen, verpleeg- en verzorgingsinstellingen e.d. (zoals de hal, het trappenhuis, de eetzaal, de recreatieruimte e.d.) volgen het regime dat geldt voor de particuliere woongedeelten.

Niet als particuliere woning zijn onder andere te beschouwen:

- vakantiewoningen;
- hotels/pensions;
- woonboten/woonwagens;
- asielzoekerscentra;
- ziekenhuizen;
- internaten.

2. Behoren garages, schuren, serres e.d. ook tot een particuliere woning?

Garages, schuren, serres, aan- en uitbouwen, tuinhekken e.d. behoren tot een particuliere woning, voor zover zij op hetzelfde perceel als de particuliere woning zijn gelegen. Garages die tot hetzelfde gebouwcomplex behoren als de particuliere woningen (bijv. parkeergarages onder flatgebouwen die door particulieren worden bewoond) worden eveneens tot de particuliere woning gerekend, uiteraard indien en voor zover zij door de eigenaars of huurders van die particuliere woningen worden gebruikt. Afzonderlijke, niet hiervoor bedoelde garageboxen behoren niet tot de particuliere woning.

3. Hoe is vast te stellen dat een particuliere woning ouder is dan 2 jaar?

Bij het bepalen of een woning ouder dan 2 jaar is, geldt als datum van eerste ingebruikneming de datum waarop de woning voor het eerst duurzaam wordt gebruikt. Is een pand niet vanaf het begin als woning in gebruik geweest? Dan bepaalt de datum waarop het pand voor het eerst als woning in gebruik is genomen, of de woning ouder is dan 2 jaar. Als een woning in verschillende stadia tot stand is gekomen, moet de woning voor minimaal 50% bestaan uit delen die ouder dan 2 jaar zijn.

Voor de schilder, de glazetter of stukadoor verdient het aanbeveling om voor de toepassing van het verlaagde tarief in het bezit te zijn van een schriftelijke verklaring van de opdrachtgever dat de desbetreffende woning ouder is dan 2 jaar.

4. Hoe moet omgegaan worden met panden die zowel als woning en als bedrijfspand worden gebruikt?

Ten aanzien van panden die zowel als particuliere woning en als bedrijfspand worden gebruikt (bijv. woon/winkel/praktijkpanden), wordt voor de toepassing van het BTW -tarief goedgekeurd dat voor zover de desbetreffende panden in hoofdzaak (d.w.z. voor meer dan 50%) voor particuliere bewoning worden gebruikt, deze in hun geheel als particuliere woning worden aangemerkt. Als een pand voor minder dan 50% als particuliere woning wordt gebruikt, dan mag het deel dat voor particuliere bewoning wordt gebruikt voor de toepassing van het BTW -tarief worden afgesplitst.

II. Vragen over schilderwerk

1. Welke diensten van schilders vallen onder het verlaagde tarief?

Het schilderwerk dat binnens- en buitenshuis wordt verricht is naar het verlaagde tarief belast. Voor de toepassing van het verlaagde tarief is het niet noodzakelijk, dat het schilderwerk door een schildersbedrijf wordt verricht: ook aannemers, klusbedrijven e.d. mogen het verlaagde tarief toepassen indien en voor zover zij (onderdelen van) schilderwerk verrichten. Voor de toepassing van het verlaagde tarief is het evenmin noodzakelijk dat de opdrachtgever een particulier is: ook als woningbouwcorporaties e.d. opdracht geven tot het verrichten van schilderwerk in particuliere woningen, geldt het verlaagde tarief.

Behangen en de direct met behangen samenhangende voorbereidingswerkzaamheden vallen onder de 6% BTW. Levering van behang valt altijd onder het 19% tarief, ongeacht of het aangebracht wordt.

In de periode vanaf 1 oktober 2010 tot 1 juli 2011 geldt een tijdelijk verlaagd tarief van 6% op de arbeidskosten van alle renovatie- en herstelwerkzaamheden die in en aan een woning van 2 jaar of ouder worden verricht. Onder renovatie- en herstelwerkzaamheden worden in dit verband verstaan: het vernieuwen, vergroten, herstellen of vervangen en onderhouden, van (delen van) de woning. Ook het plaatsen van glas valt hieronder. Dus als het om werkzaamheden gaat die niet onder het lage btw tarief van de permanente regelingen (voor schilderen/stukadoren en de hierna beschreven isolatieregeling) vallen dan kunt u gebruik maken van deze tijdelijke regeling. Het verlaagde tarief is uitsluitend van toepassing op de arbeidscomponent van de renovatie- en herstelwerkzaamheid en niet op de materialen. Dit is een tijdelijke regeling voor een verlaagd BTW-tarief op de arbeidskosten bij renovatie en herstel van woningen. Wat onder een woning wordt verstaan vindt u onder 1.1. Voor de toepassing van het verlaagde tarief is het niet noodzakelijk dat de opdrachtgever een particulier is: ook als woningbouwcorporaties, VVE's e.d. opdracht geven tot het verrichten van schilderwerk in particuliere woningen, geldt het verlaagde tarief. De verhouding tussen de materiaalkosten en de arbeidskosten van de renovatie-/herstelwerkzaamheden wordt vastgesteld door de ondernemer die de bedragen factureert voor materialen en de verrichte arbeid. Op de factuur moet dus een splitsing worden aangebracht tussen de materiaalkosten en de arbeidskosten.

Op basis van de resultaten van een onderzoek dat Bouwend Nederland heeft laten uitvoeren naar de algemene marktwaarden van het deel arbeid bij renovatie en herstel van woningen, is met de belastingdienst een vaste verdeling arbeid-materiaal (forfaitaire verdeling) afgesproken met ingang van 1 februari 2011. Daarmee is zowel voor de opdrachtnemer als de consument direct duidelijk voor welk deel van de totaalfactuur het lage BTW-tarief van 6% voor arbeid geldt. Opdrachtnemers zijn echter niet verplicht de vastgestelde percentages, die variëren van 25% tot 80%, te gebruiken; de werkelijke verdeling arbeid-materiaal mag uiteraard ook toegepast worden. Voor het vervangen van glas wordt 25% toegerekend aan de arbeid. Zie bijlage 2 voor het overzicht werkzaamheden en de forfaitaire verdeling.

Voor deze tijdelijke regeling geldt dat het moment waarop de dienst wordt afgerond, bepalend is voor het antwoord op de vraag of het verlaagde tarief van toepassing is. Het verlaagde tarief is pas van toepassing als de dienst is afgerond op of na 1 oktober 2010 en voor 1 juli 2011. Dit betekent dat als er deelfacturen worden uitgereikt in de periode van 1 oktober 2010 tot en met 30 juni 2011 terwijl de dienst wordt afgerond in juli 2011, het algemene btw-tarief van toepassing is op die deelfacturen. Indien er voor 1 oktober 2010 deelfacturen met toepassing van het algemene btw-tarief zijn uitgereikt en de dienst wordt afgerond in de periode tussen 1 oktober 2010 en 1 juli 2011, dan dient op de definitieve factuur het verlaagde btw-tarief te worden toegepast. De teveel in rekening gebrachte BTW van de deelfacturen wordt dus op de definitieve factuur verrekend.

Voor het leveren en aanbrengen van isolatiemateriaal geldt het permanente lage 6%-BTW tarief indien het gaat om: vloer-, gevel- en dakisolatie met een Rc-waarde die voldoet aan het bouwbesluit (groter dan of gelijk aan 2,50m² kw; spouwmuurisolatie met een Rc-waarde die groter is dan of gelijk aan 1,1 m² kw; bodemisolatie met een Rc-waarde die groter is dan of gelijk aan 1,1 m² kw. Hiervoor geldt dat u 6% in rekening kunt brengen voor zowel de arbeid als het materiaal indien de arbeid meer is dan de helft van het totaal gefactureerde bedrag; u kunt 6% in rekening brengen voor de arbeid en moet 19% in rekening brengen voor het materiaal indien de arbeid minder is dan de helft van het totaal gefactureerde bedrag.

2. Wat wordt verstaan onder schilderwerk?

Onder "schilderwerk" wordt verstaan: het aanbrengen van een verf- of schildersysteem. Met het aanbrengen van een verf- of schildersysteem wordt bedoeld op het geheel van werkzaamheden dat samenhangt met het voorbehandelen van een bepaalde ondergrond en het in aansluiting daarop afwerken van die ondergrond met bepaalde verfproducten. Uit deze omschrijving volgt dat de voorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden die een

schilder moet verrichten voordat hij kan overgaan tot het eigenlijke schilderwerk, ook onder het verlaagde tarief vallen.

Het eigenlijke schilderwerk omvat de volgende werkzaamheden:

- het verwerken en aanbrengen van impregneer- en voorstrijkmiddelen, grondverf, hechtprimer e.d.
- het verwerken en aanbrengen van lakverf, structuurverf, vernis, beits, betonverf c.q. betoncoating e.d. op steen, metaal, hout, beton e.d.

Met “verwerken en aanbrengen” wordt bedoeld op iedere toepassing van de bij het schilderwerk gebruikte hulpmiddelen, zoals de spuit, kwast en roller, alsmede het schilderen via gieten en dompelen.

3. Wat wordt bedoeld met voorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden bij schilderwerk?

Onder de voorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden bij schilderwerk vallen:

- het schoonmaken, wassen, ontvetten, afbranden, afbijten en schuren van de te schilderen ondergrond;
- zgn. “preventief onderhoud”, d.w.z. het repareren van de te schilderen ondergrond met materiaal dat van een andere aard is dan het oorspronkelijke materiaal waaruit de ondergrond bestaat. Bij een houten ondergrond valt te denken aan het herstel met verfproducten en pasteuze materialen zoals plamuur en houttrenoeverpasta's (vooral epoxy pasta's). Bij een betonnen ondergrond gaat het om (kleinschalig) herstel met kunststofgebonden mortels.
- het herstel van omtrekspelingen (d.w.z. het afschaven van ramen en deuren vanwege de laagdikte en kleefkracht van verf);
- kitwerk dat een onderdeel vormt van het verfsysteem (d.w.z. het dichtkitten van openstaande verbindingen in de te schilderen ondergrond en het vervangen/herstellen van de kitvoeg tussen het glas en het raam- of deurkozijn);
- het stralen van vooral metalen en betonnen ondergronden, voor zover beperkt tot het handmatig of mechanisch reinigen en verwijderen van oude verflagen, binnen dezelfde opdracht, gevolgd door het aanbrengen van een verfproduct.
- het aflakken van de omgeving van de te schilderen ondergrond c.q. het afdekken van ruimtes waarbinnen schilderwerk plaatsvindt (met aflaktape, plastic e.d.).

De hiervoor bedoelde voorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden worden veelal niet afzonderlijk aan de opdrachtgever gefactureerd, maar zijn in de prijs voor het schilderwerk verdisconteerd.

4. Hoe zit het met het btw-tarief voor de steigerkosten ten behoeve van het schilderwerk voor woningen ouder dan 2 jaar?

Het juiste tarief is 6%. De belastingdienst ziet deze kosten als overheadkosten, deze kosten volgen het tarief van de hoofdlevering. Als het uitsluitend om schilderwerk gaat zal het hele bedrag voor de steiger onder het 6% tarief vallen. Wanneer er naast het schilderwerk ook werkzaamheden met behulp van de steiger verricht worden die onder het 19% btw tarief vallen, dan moeten de steigerkosten naar rato verdeeld worden tussen die verschillende werken.

Wanneer u de steiger niet zelf bouwt, maar een derde partij inhuurt, zal deze u hiervoor 19% btw in rekening brengen, u mag de klant met 6% doorbelasten.

5. Welke werkzaamheden van schilders vallen alleen voor de arbeidskosten onder het tijdelijk verlaagde tarief?

De werkzaamheden die te ver afstaan van het eigenlijke schilderwerk vallen nu tijdelijk onder het 6%-tarief m.b.t. de arbeidskosten. In dit verband zijn onder meer de volgende werkzaamheden te noemen:

- zgn. “curatief onderhoud”, d.w.z. het herstel van de te schilderen ondergrond met nieuwe, vervangende delen die bestaan uit een materiaal dat identiek is aan het oorspronkelijke materiaal van de ondergrond. Het gaat bij voorbeeld om het aanbrengen van houten inzetstukken in houten kozijnen ter plaatse van hoekverbindingen en om het vervangen van houten onderdorpels.
- het vervangen van ramen, deuren en kozijnen;
- kitverwerking als constructieve handeling, zoals het dichtmaken van dilataties, het afkitten van bouwelementen aan gevels e.d.;
- betonreparatie, d.w.z. grootschalig herstel van een betonnen ondergrond met materiaal dat identiek is aan het oorspronkelijke materiaal van de ondergrond;
- het stralen van stenen, metalen en betonnen ondergronden, anders dan onder vraag 3 bedoeld (bijv. het enkel schoonstralen van gevels);
- het aanbrengen van glas met de daarbij behorende werkzaamheden (zoals het plaatsen van glaslatten en het aanbrengen van kitwerk);
- Onderhouden (bijvoorbeeld schuren en lakken) van parketvloeren die zodanig zijn aangebracht dat verwijdering schade toebrengt aan de vloer als geheel. Dus onderhoud van verhuisbaar parket is uitgesloten;
- alle renovatie- en herstelwerkzaamheden die in en aan een woning worden verricht. Onder renovatie- en herstelwerkzaamheden worden in dit verband verstaan: het vernieuwen, vergroten, herstellen of vervangen en onderhouden, van (delen van) de woning.

5. Welke werkzaamheden vallen niet onder het verlaagde tarief?

- glazenwassen;
- aanleggen en onderhouden van tuinen;
- het vervangen van gordijnen en het vervangen van zonwering;
- het schuren en lakken van parketvloeren;
- de diensten van architecten en dergelijke die verricht worden ter voorbereiding van de renovatie-/herstelwerkzaamheden;
- sloopwerkzaamheden die niet in het kader van renovatie- en herstelwerkzaamheden plaatsvinden;
- Het in eigen bedrijf of op locatie vervaardigen van kasten, deuren, kozijnen en dergelijke. Slechts de arbeidskosten van het plaatsen valt onder het 6% tarief;
- het leggen en onderhouden van vloerbedekking.

Voor de praktijk van de meeste schilder- en onderhoudsbedrijven geldt het volgende schema:

Schilderwerk (binnens- en buitenshuis)	6% (arbeid + materiaal)
Vorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden bij schilderwerk	6% (arbeid + materiaal)
Curatief onderhoud van houten ondergrond (herstel van houten ondergrond met houten inzetstukken)	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Behangen en alle daarmee samenhangende voorbereidende werkzaamheden	6% (arbeid)
Leveren van behang	19% (materiaal)
Vervangen van ramen, deuren, kozijnen	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Kitverwerking als constructieve handeling	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Betonreparatie (grootschalig herstel betonnen ondergrond met beton)	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Stralen van metaal, steen, beton	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Aanbrengen van glas	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Renovatie- en herstelwerkzaamheden	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Schuren en lakken van parketvloeren	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *

* deze percentages gelden vanaf 1 oktober 2010 tot 1 juli 2011, daarna geldt voor zowel arbeid als materiaal 19% BTW

III. Vragen over glaszetten

1. Met welke regelingen hebben glaszetters te maken?

In de periode vanaf 1 oktober 2010 tot 1 juli 2011 geldt een tijdelijk verlaagd BTW-tarief van 6% op de arbeidskosten van alle renovatie- en herstelwerkzaamheden die in en aan een woning van 2 jaar of ouder worden verricht. Onder renovatie- en herstelwerkzaamheden worden in dit verband verstaan: het vernieuwen, vergroten, herstellen of vervangen en onderhouden, van (delen van) de woning. Ook het plaatsen van glas valt hieronder. Het verlaagde tarief is uitsluitend van toepassing op de arbeidscomponent van de renovatie- en herstelwerkzaamheid en niet op de materialen. Dit is een tijdelijke regeling voor een verlaagd BTW-tarief op de arbeidskosten bij renovatie en herstel van woningen. Wat onder een woning wordt verstaan vindt u onder I.1. Ook de andere vragen en antwoorden over de woning onder I.2 t/m I.4 zijn voor de glaszetter van belang. Voor de toepassing van het verlaagde tarief is het niet noodzakelijk dat de opdrachtgever een particulier is: ook als woningbouwcorporaties, VVE's e.d. opdracht geven tot het verrichten van schilderwerk in particuliere woningen, geldt het verlaagde tarief. De verhouding tussen de materiaalkosten en de arbeidskosten van de renovatie-/herstelwerkzaamheden wordt vastgesteld door de ondernemer die de bedragen factureert voor materialen en de verrichte arbeid. Op de factuur moet dus een splitsing worden aangebracht tussen de materiaalkosten en de arbeidskosten.

Op basis van de resultaten van een onderzoek dat Bouwend Nederland heeft laten uitvoeren naar de algemene marktwaarden van het deel arbeid bij renovatie en herstel van woningen, is met de belastingdienst een vaste verdeling arbeid-materiaal (forfaitaire verdeling) afgesproken met ingang van 1 februari 2011. Daarmee is zowel voor de opdrachtnemer als de consument direct duidelijk voor welk deel van de totaalfactuur het lage BTW-tarief van 6% voor arbeid geldt. Opdrachtnemers zijn echter niet verplicht de vastgestelde percentages, die variëren van 25% tot 80%, te gebruiken; de werkelijke verdeling arbeid-materiaal mag uiteraard ook toegepast worden. Voor het vervangen van glas wordt 25% van de kosten toegerekend aan arbeid. Zie bijlage 2 voor het overzicht werkzaamheden en de forfaitaire verdeling.

Voor deze tijdelijke regeling geldt dat het moment waarop de dienst wordt afgerond, bepalend is voor het antwoord op de vraag of het verlaagde tarief van toepassing is. Het verlaagde tarief is pas van toepassing als de dienst is afgerond op of na 1 oktober 2010 en voor 1 juli 2011. Dit betekent dat als er deelfacturen worden uitgereikt in de periode van 1 oktober 2010 tot en met 30 juni 2011 terwijl de dienst wordt afgerond in juli 2011, het algemene btw-tarief van toepassing is op die deelfacturen. Indien er voor 1 oktober 2010 deelfacturen met toepassing van het algemene btw-tarief zijn uitgereikt en de dienst wordt afgerond in de periode tussen 1 oktober 2010 en 1 juli 2011, dan dient op de definitieve factuur het verlaagde btw-tarief te worden toegepast. De teveel in rekening gebrachte BTW van de deelfacturen wordt dus op de definitieve factuur verrekend.

IV. Vragen over stukadoorswerk

1. Welke diensten van stukadoors vallen onder het verlaagde tarief?

Het stukadoorswerk dat binnens- en buitenshuis wordt verricht is naar het verlaagde tarief belast. Voor de toepassing van het verlaagde tarief is het niet noodzakelijk dat het stukadoorswerk door een stukadoorsbedrijf wordt verricht: ook aannemers, klusbedrijven e.d. die (onderdelen van) stukadoorswerk uitvoeren mogen het verlaagde tarief hanteren. Voor de toepassing van het verlaagde tarief is het evenmin noodzakelijk dat de opdrachtgever een particulier is: ook als woningbouwcorporaties e.d. opdracht geven tot het verrichten van stukadoorswerk in particuliere woningen, geldt ter zake het verlaagde tarief.

2. Wat wordt verstaan onder stukadoorswerk?

De term “stukadoorswerk” heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- de voorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden die een stukadoor moet verrichten voordat hij kan overgaan tot het eigenlijke stucwerk;
- het eigenlijke stucwerk.

Het eigenlijke stucwerk bestaat uit het herstellen van een bestaande stuclaag of het aanbrengen van een nieuwe stuclaag. Het gaat hier om het handmatig dan wel machinaal verwerken, aanbrengen en afwerken van één of dan wel meerdere lagen cement-, gips-, kalk- of kunststofgebonden pleister in pasteuze vorm. Bij pleister in pasteuze vorm valt te denken aan diverse soorten kant-en-klare mortels, sierpleister (bijv. spachtel, structuur- of decorpleister en marmerpleister) en aan spuitpleister (spack). Ook het aanbrengen van decoratieve lijsten, ornamenten e.d. aan wanden en plafonds (onder meer met lijm) valt hieronder.

Met “verwerken, aanbrengen en afwerken” wordt bedoeld op iedere toepassing van de bij het stukadoorswerk gebruikte hulpmiddelen, zoals de spuit, kwast, roller en spaan.

3. Wat wordt bedoeld met voorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden bij stukadoorswerk?

Als voorbehandelings- en voorbereidingswerkzaamheden bij stukadoorswerk zijn aan te merken:

- het lossteken van de loszittende stuclaag;
- het voorbereiden van de ondergrond ten behoeve van het (nieuw) aan te brengen stucwerk, zoals voorlijmen, impregneren, opruwen of reinigen, alsmede het stellen van de benodigde stukadoorsprofielen;
- het aanbrengen van zgn. pleisterdragers ten behoeve van onder meer plafondwerk, zoals stucanet, steengaas en stucplaten (speciale stukadoorsgipsplaten), met als doel afgewerkt te worden als stucwerk;
- het aflakken van de omgeving van de te stukadoren ondergrond c.q. het afdekken van ruimtes waarbinnen stukadoorswerkzaamheden plaatsvinden (met behulp van plastic, aflaktape e.d.).

De hiervoor bedoelde voorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden worden veelal niet afzonderlijk aan de opdrachtgever gefactureerd, maar zijn in de prijs voor het stukadoorswerk verdisconteerd.

4. Welke werkzaamheden van stukadoors vallen alleen voor de arbeidskosten onder het verlaagde tarief?

De werkzaamheden die te ver afstaan van het specifieke stukadoorswerk vallen alleen voor de arbeidskosten onder het lage tarief. Te denken valt aan het plaatsen van gipswanden, het aanbrengen van tegels op wanden en het onderhouden van dragende vloeren.

In de periode vanaf 1 oktober 2010 tot 1 juli 2011 geldt een tijdelijk verlaagd tarief van 6% op de arbeidskosten van alle renovatie- en herstelwerkzaamheden die in en aan een woning van 2 jaar of ouder worden verricht. Onder renovatie- en herstelwerkzaamheden worden in dit verband verstaan: het vernieuwen, vergroten, herstellen of vervangen en onderhouden, van (delen van) de woning. Ook het plaatsen van gipswanden, het betegelen van wanden en het aanbrengen/vernieuwen/onderhouden van vloeren die in bouwkundig opzicht onderdeel (gaan) uitmaken van de woning vallen hieronder. Dus als het om werkzaamheden gaat die niet onder het lage btw tarief van de permanente regelingen (voor schilderen/stukadoren en de beschreven isolatieregeling) vallen dan kunt u gebruik maken van deze tijdelijke regeling. Het verlaagde tarief is uitsluitend van toepassing op de arbeidscomponent van de renovatie- en herstelwerkzaamheid en niet op de materialen. Dit is een tijdelijke regeling voor een verlaagd BTW-tarief op de arbeidskosten bij renovatie en herstel van woningen. Wat onder een woning wordt verstaan vindt u onder I.1. Voor de toepassing van het verlaagde tarief is

het niet noodzakelijk dat de opdrachtgever een particulier is: ook als woningbouwcorporaties, VVE's e.d. opdracht geven tot het verrichten van schilderwerk in particuliere woningen, geldt het verlaagde tarief. De verhouding tussen de materiaalkosten en de arbeidskosten van de renovatie-/herstelwerkzaamheden wordt vastgesteld door de ondernemer die de bedragen factureert voor materialen en de verrichte arbeid. Op de factuur moet dus een splitsing worden aangebracht tussen de materiaalkosten en de arbeidskosten.

Op basis van de resultaten van een onderzoek dat Bouwend Nederland heeft laten uitvoeren naar de algemene marktwaarden van het deel arbeid bij renovatie en herstel van woningen, is met de belastingdienst een vaste verdeling arbeid-materiaal (forfaitaire verdeling) afgesproken met ingang van 1 februari 2011. Daarmee is zowel voor de opdrachtnemer als de consument direct duidelijk voor welk deel van de totaalfactuur het lage BTW-tarief van 6% voor arbeid geldt. Opdrachtnemers zijn echter niet verplicht de vastgestelde percentages, die variëren van 25% tot 80%, te gebruiken; de werkelijke verdeling arbeid-materiaal mag uiteraard ook toegepast worden. Zie bijlage 2 voor het overzicht werkzaamheden en de forfaitaire verdeling.

Voor deze tijdelijke regeling geldt dat het moment waarop de dienst wordt afgerond, bepalend is voor het antwoord op de vraag of het verlaagde tarief van toepassing is. Het verlaagde tarief is pas van toepassing als de dienst is afgerond op of na 1 oktober 2010 en voor 1 juli 2011. Dit betekent dat als er deelfacturen worden uitgereikt in de periode van 1 oktober 2010 tot en met 30 juni 2011 terwijl de dienst wordt afgerond in juli 2011, het algemene btw-tarief van toepassing is op die deelfacturen. Indien er voor 1 oktober 2010 deelfacturen met toepassing van het algemene btw-tarief zijn uitgereikt en de dienst wordt afgerond in de periode tussen 1 oktober 2010 en 1 juli 2011, dan dient op de definitieve factuur het verlaagde btw-tarief te worden toegepast. De teveel in rekening gebrachte BTW van de deelfacturen wordt dus op de definitieve factuur verrekend.

5. Wat zijn de regels voor gepleisterde gevelisolatie?

Voor het aanbrengen van gepleisterde gevelisolatie is een aparte situatie ontstaan. Bij woningen ouder dan 2 jaar geldt daarvoor het 6% tarief van stukadoorswerken echter deze 6% gold (voor juli 2009) / geldt formeel niet voor het leveren en aanbrengen van de bij de gevelisolatie horende isolatieplaat. Door de nieuwe BTW regeling voor isolatie valt de betreffende arbeid nu wel onder die 6% regeling en omdat de isolatieplaat vaak minder dan de helft van het leveren en aanbrengen van de plaat beslaat mag men aannemen dat het dan ook daarvoor geldt.

Voor de praktijk van het stukadoorsbedrijf geldt het volgende schema bij woningen ouder dan 2 jaar:

Stucwerk (binnens- en buitenshuis)	6% (arbeid + materiaal)
Vorbereidings- en voorbehandelingswerkzaamheden bij stukadoorswerk	6% (arbeid + materiaal)
Leveren en aanbrengen van isolatiemateriaal - vloer-, gevel- en dakisolatie met een Rc-waarde die voldoet aan het bouwbesluit (groter dan of gelijk aan 2,50m ² kw; - spouwmuurisolatie met een Rc-waarde die groter is dan of gelijk aan 1,1 m ² kw; - bodemisolatie met een Rc-waarde die groter is dan of gelijk aan 1,1 m ² kw.	U kunt 6% in rekening brengen voor zowel de arbeid als het materiaal indien de arbeid meer is dan de helft van het totaal gefactureerde bedrag; u kunt 6% in rekening brengen voor de arbeid en moet 19% in rekening brengen voor het materiaal indien de arbeid minder is dan de helft van het totaal gefactureerde bedrag.
Indien niet wordt voldaan aan de isolatiewaarden	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Afwerken van isolatiemateriaal met stuclaag	6% (arbeid + materiaal)
Plaatsen van gipswanden	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Betegelen van wanden	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *
Het leggen en onderhouden van, zandcementdekvloeren, gietvloeren,	19% (arbeid + materiaal)

terrazovloeren, kunstvloeren en monolietvloeren	
Het aanbrengen/vernieuwen/onderhouden van vloeren die in bouwkundig opzicht onderdeel (gaan) uitmaken van de woning. Onder vloeren die in bouwkundig opzicht onderdeel uitmaken van de woning worden ook vloeren begrepen, die zodanig zijn aangebracht dat verwijdering daarvan schade toebrengt aan de vloer als geheel. Bedoeld worden betonnen gietvloeren, plavuizen, tegels, sommige parketvloeren en dergelijke.	19% (materiaal) + 6% (arbeid) *

* deze percentages gelden vanaf 1 oktober 2010 tot 1 juli 2011, daarna geldt voor zowel arbeid als materiaal 19% BTW

V. Overige vragen

1. Hoe wordt voor de BTW-tarief-toepassing bij schilder- en stukadoorswerk omgegaan met hoofd- en onderaannemers?

Voor zover schilder- en stukadoorswerk in onderaanneming wordt verricht (bijv. bij renovatieprojecten), is het 6%-tarief zowel in de relatie hoofdaannemer-opdrachtgever als in de relatie hoofdaannemer-onderaannemer van toepassing.

2. Kan het in aannemingsprojecten opgenomen schilder- en stukadoorswerk voor de BTW-tarief-toepassing worden afgesplitst?

Indien schilder- en stukadoorswerk deel uitmaakt van een bepaald aannemingswerk, mag het schilder- c.q. stukadoorswerk voor de BTW -tarief-toepassing worden afgesplitst, indien en voor zover het schilder- en stukadoorswerk op de door de aannemer uitgereikte offerte en factuur worden afgesplitst van het overige werk. Met betrekking tot lopende aannemingswerken, is de afsplitsing van het schilder- c.q. stukadoorswerk op de factuur voldoende.

Bijlage 1 Voorbeeldfactuur glas

Voorbeeldfactuur

Glaszettersbedrijf Glashelder
U-waardestraat 15
9999 YY Isolatiedorp
KvK xxxxxxxx

Aan de familie Helder
Glasstraat 1
9999 XX Isolatiedorp
Datum, 1 oktober 2009

FACTUUR no. XYZ123

Aan u geleverd en geplaatst op bovengenoemd adres op 1 oktober 2010:
Isolatieglas met een U-waarde van 1,6 - conform NPR 3577

Materiaalkosten	23,56 m ² glas. U = 1,6 W/m ² K. á	€ 750,00
BTW materiaal 19%		€ 142,50
Arbeidskosten 20 uur x € 50,-		€ 1000,00
BTW arbeid 6%		€ 60,00
Totaal door u te voldoen:		----- € 1952,50

Bijlage 2

Overzicht werkzaamheden en forfaitaire verdeling

Bij de volgende werkzaamheden kan 25% worden toegerekend aan de arbeid:

Gevel en dak

- vervangen van balustraden van galerijen en balkons
- beglazing (vervangen glas)

Installaties

- aanbrengen van rookmelders
- plaatsen en afvoeren van zonneboilers
- vervangen en aanbrengen cv-installaties (incl. verwijderen van geisers, aanpassen van een bestaande gasaansluiting, nieuwe radiatoren, plaatsen van een thermostatische kraan en voetventiel, nieuw leidingwerk bij radiatoren)
- de omzetting van individuele warmte naar collectieve warmte door derden bij meergezinswoningen (incl. regelaar voor stadsverwarming, kamerthermostaat aan/uit, aansluiten thermostaat, demontage en afvoeren oude cv-ketel met toebehoren, standaard VR ketel, demontage en afvoeren keukengeiser, standaard keukengeiser, warm- en koudwaterleiding, isolatie thermaflect, appendages en hulpmaterialen en muurmengkraan)

Bij de volgende werkzaamheden kan 30% worden toegerekend aan de arbeid:

Gevel en dak

- vervangen draaiende delen van buitendeuren
- vervangen hang- en sluitwerk ramen (buitenzijde) en buitendeuren

Bij de volgende werkzaamheden kan 40% worden toegerekend aan de arbeid:

Gevel en dak

- vervangen buitenkozijnen (ramen en deuren)
- vervangen vensterbank/waterslagen e.d.)

Upgraden interieur

- badkamerrenovatie (indien incl. verwijderen sanitair, wandtegels, vloertegels, aanbrengen nieuw sanitair, wandtegels en vloertegels, aanpassen leidingwerk en electra en bouwkundige voorzieningen)
- keukenrenovatie (incl. verwijderen keukenblok en wandtegels, aanbrengen wandtegels en keukenblok, aanpassen leidingwerk, aanpassen electra en herstellen aansluitingwasmachine e.d.).

Let op: voor het enkel plaatsen van een keuken geldt deze afspraak niet!

Installaties

- herstellen/vervangen wandcontactdozen en schakelmateriaal

Bij de volgende werkzaamheden kan 55% worden toegerekend aan de arbeid:

Gevel en dak

- herstel gevelmetselwerk
- herstel scheurvorming binnenspouwblad
- na-isoleren en hydrofoberen gevel
- herstellen betonwerk
- vervangen en ontstoppen hemelwaterafvoer
- steigerwerk
- stucgevelsysteem

Galerijen en balkons

- herstel galerijvloeren, balkons en balustraden

Platte daken

- vervangen en herstellen

Hellende daken

- verbeteren en herstellen
- nieuwe dakrandafwerking
- nieuwe dakramen
- nieuwe dakkapel

- vervanging dakbedekking op eigen terrein
- vervanging 4 pans dakraam

Upgraden interieur

- na-isolatie vloer begane grond,
- toilet renovatie
- het plaatsen van binnenwanden
- vervangen binnenkozijnen
- herstellen en vervangen van trappen en hellingen
- binnenwandafwerkingen
- pleisterafwerkingen
- keramische afwerking (wandtegelwerk en vloertegelwerk)
- vloerafwerkingen (onder- en dekvloeren) en plafondafwerkingen

Installaties

- aanbrengen MV installatie
- vervangen groepenkast
- vervangen elektrische bedrading in woning
- plaatsen brandmelders
- plaatsen nieuwe radiatoren zonder vervangen cv ketel (incl. verwijderen radiatoren en nieuwe leidingen radiatoren)

Bij de volgende werkzaamheden kan 80% worden toegerekend aan de arbeid:

Gevel en dak

- oppervlakte afwerking (doorgestreeken voeg, sloopwerk en voegwerk)
- herstellen gemetselde schoorsteen

Let op: er is geen afspraak gemaakt over forfaitair percentage van arbeid/materiaal bij (totaal)renovaties of andere activiteiten en prestaties dan hiervoor bedoeld. Bij deze kan de aanbieder van de renovatie zelf het percentage arbeid vaststellen. Het is belangrijk dat de inschatting van de arbeid bij het verstrekken van de opdracht is vastgelegd. Dit betreft opdrachten met een vast overeengekomen aanneemsom.